Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Kirjallinen asiantuntijalausunto

11.10.2018

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi 2019, erityisteemoina ilmastopolitiikka, vesiensuojelun tehostamisohjelman toimet, Itämeren tila, ravinteiden kierrätys

MTK kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä ja toteaa pyydetyistä teemoista seuraavaa:

Ilmastopolitiikka

MTK:n näkemyksen mukaan ilmastopolitiikassa on pyrittävä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen erityisesti fossiilisia polttoaineita korvaavilla toimenpiteillä sekä päästöjä tasapainottavalla hiilensidonnalla kasvavaan biomassaan. MTK muistuttaa, että maa- ja metsätalous ovat ainoita sektoreita, jotka myös sitovat kasvihuonekaasuja ja ovat siten ratkaisijan roolissa kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa, jossa päästöt ja sidonta ovat tasapainossa. Jotta sidonta on mahdollista, kasvien kasvun sopeutumista muuttuvaan ilmastoon on tuettava sekä ylipäätään viljely- ja metsänhoitomenetelmiä, jossa kasvien kasvu pysyy vireänä ja uudistuu. Tutkimusta ja tutkimusmäärärahoja biomassaan sidotun hiilen määrästä ja pysyvyydestä maaperässä tarvitaan lisää.

MTK pitää siten perusteltuna, että hallituksen budjettiesityksessä ilmastopolitiikkatoimia sisältyy kestävän kehityksen painopisteeseen hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi, ja jossa suurimmat toimenpidekokonaisuudet ovat energia- ja ilmastostrategian sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman toteuttaminen sekä clean-tech ratkaisujen luominen. Energia- ja ilmastopolitiikkaan ehdotetaan 509 milj. euroa, josta suurimman osuuden muodostaa uusiutuvan energian tuotantotuki, 261 milj. euroa. Kestäville biotalous- ja cleantech-ratkaisuille ehdotetaan 681 milj. euroa, josta 448 milj. euroa kohdistuisi maatalouden viherryttämiseen ja ympäristökorvausjärjestelmään.

MTK pitää perusteltuna, että uusituvan energian tuotantotuki on merkittävä, jotta riippuvuus fossiilisista polttoaineista vähenisi. Maatilojen energiaomavaraisuuden lisääminen on realistinen toimi kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi ja resurssitehokkuuden lisäämiseksi. Maatiloilla on energiaomavaraisuuteen mahdollisuuksia erilaisilla biomassoilla (energiapuu, nurmibiomassat, lanta, aurinkopaneelit), joita energiaksi hyödyntämällä voidaan hyödyntää myös ravinteiden kierrätyksessä (nurmien ja lannan biokaasutus).

Hiilineutraalin ja kestävä biotalouden tulee tasapainottaa kasvihuonekaasupäästöjä kasvavan kasvillisuuden hiilensidonnalla ja siten kannustaa maataloudessa mm. vähennettyyn maanmuokkaukseen ja nurmipeitteisyyteen. MTK:n mukaan hiilensidontaan tulisi kannustaa vielä näkyvämmin erityisinä hiilensidontamaksuina, jotka perustuvat yhteyttämisessä sidottuun hiileen ilmakehästä kasvillisuuteen juuristoineen. Viherryttämisessä ja ympäristökorvausjärjestelmässä edistetään samalla luonnon monimuotoisuutta maatalousympäristöissä, mikä edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista ja ruokaturvaa muuttuvissa sääoloissa ja säiden ääri-ilmiöissä. MTK:n näkemyksen mukaan on siksi erityisen tärkeää, että ympäristökorvauksen määrärahat säilyvät ohjelmakauden loppuun tasolla, joka vastaa viljelijöiden jo tehtyjä sitoumuksia toteuttaa ympäristöilmastotekoja.

MTK muistuttaa, että vaikka luonnonmukaisen tuotannon edistämisellä on luonnon monimuotoisuutta lisäävä vaikutus, maankäytön resurssitehokkuusnäkökulmasta luomu on haasteellinen vaatimattoman satotason vuoksi. Päästöt ja sidonta tulisi laskea tuotettua kuiva-ainetta kohti ja myös tuotettua ravintosisältöä kohti, jotta resurssitehokkuudessa voidaan kehittyä.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Itämeri ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toimet

Maatalouden vesiensuojelutoimet ovat tuottaneet tulosta, mikä näkyy Saaristomeren tilan parantumisesta. Täsmätoimia kuitenkin tarvitaan, koska ilmastonmuutoksen myötä vesiensuojelu ja erityisesti eroosion torjunta lisääntyvien syyssateiden ja roudattomien talvien myötä vaikeutuu. MTK pitää siksi hallituksen toimia tehostaa Itämeren ja sisävesien suojelua perusteltuna, jotta niiden tila paranisi asetettujen tavoitteiden mukaisesti tai jo saavutettu taso säilyy ilmastonmuutoksen edetessä.

Määrärahalla, kolmelle vuodelle yhteensä 45 milj. euroa ja siitä 15 milj. euroa vuodelle 2019, on tavoitteena vähentää maataloudesta vesistöille aiheutuvaa ravinnekuormitusta sekä edistää ravinteiden kierrätystä. Lisäksi rahoitusta ohjataan kaupunkien hulevesien hallintaan ja määrärahalla vahvistetaan myös Itämeren tilan tutkimusta ja lisätään uudistetun tutkimusalus Arandan käyttöä.

Maatalouden ravinnekuormitusta vähennetään maanparannusaineilla. MTK pitää tätä kannatettavana, mutta pitää oleellisena, että kipsin-, rakennekalkin-, tai kuidun levitykset ovat vapaaehtoisia ja viljelijä voi itse päättää mikä keino soveltuu parhaiten tilan olosuhteisiin. MTK muistuttaa, ettei määrärahat saa mennä yksin materiaali-, rahti-, ja levityskustannuksiin ilman viljelijälle maksettavaa korvausta. MTK pitää myös oleellisena, ettei tämä ns. Itämeri-paketti vie rahaa luvatuita ympäristöohjelman toimilta.

MTK:n näkemyksen mukaan vesiensuojelun vaikuttavuudesta ja maatalouden osuudesta tarvitaan lisää tutkimustietoa. Viljavuusanalyysien tulosten saatavuus on tärkeää tutkijoille, jotta malleja saadaan parannettu. Muutoin peltojen ravinnetilan seuranta ja ravinnetaseiden laskenta on tulkittava osana viljelyn suunnittelua ja yritystoimintaa, eikä viljavuusanalyysituloksia tarvitse luovuttaa ilman viljelijän lupaa paitsi tukivalvontatilanteissa.

Itämeri ja ravinteiden kierrätyksen edistäminen

Itämeri-pakettiin kuuluu myös ravinteiden kierrätyksen edistäminen. MTK muistuttaa, että oleellisinta on, että kasvit saavat oikean aikaan käyttökelpoisessa ravinneionimuodossa olevia ravinteita oikeassa suhteessa ja riittävästi, jotta ravinteet toimivat optimaalisesti ja ohjautuvat kasviin. Kierrätysravinne ei tässä suhteessa ole muita parempi. Kaikki ravinteet ovat luonnollisia alkuaineita. Kierrätysravinteiden etuna on usein se, että niissä on mukana orgaanista ainesta mutta haittana se, että orgaanisista lähteistä ravinteiden vapautumista ei voida ajoittaa optimaalisesti kuten epäorgaanisten helppoliukoisten ravinnelähteiden.

MTK muistuttaa, että orgaanisten lannoitteiden sekoitevelvoitealoite vaatii paljon selvitystyötä. Haasteita on monia, kuten tekniset mahdollisuudet (valmistus, levityskalusto, tasaisen ravinteiden saannin varmuus juuristoille), saatavuushaaste, turvallisuushaaste (räjähdysvaara, haitta-aineet) sekä kustannushaaste, koska MTK:n näkemyksen mukaan sekoitevelvoite nostaisi orgaanisten ravinnelähteiden hintaa, samoin kuin nykyisiä epäorgaanisten lannoitteiden hintoja.

MTK huomauttaa, että hallituksen esitys keskittyy jätteiden ja sivuvirtojen markkinapaikassa ainoastaan jätteisiin, eikä niinkään sellaisiin sivuvirtoihin, joille olisi tarve synnyttää uusia markkinoita kuten kierrätysravinteille.

Helsingissä 11.10.2018

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Liisa Pietola
ympäristöjohtaja